

Przewodnik po dostępnych formach opieki zdrowotnej i pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie powiatu grajewskiego

Niniejszy przewodnik powstał w ramach realizacji zapisów rozdziału 2 cz. IX Samorządy powiatów Celu głównego 1 Celu szczegółowego d) Zadania 4 Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017–2022, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017–2022 (Dz. U. poz. 458), w celu zaznajomienia z placówkami, udzielającymi pomocy w różnym zakresie osobom z zaburzeniami psychicznymi.

I. DOSTĘPNE FORMY OPIEKI ZDROWOTNEJ.

1. Centrum Zdrowia Psychicznego z siedzibą w Szpitalu Ogólnym im. dr Witolda Gineła w Grajewie, ul. Konstytucji 3 Maja 34, 19-200 Grajewo, tel. 86 2723271, tel. do Punktu Konsultacyjno-Zgłoszeniowego: 691 224 321, fax 086 2722041, www.szpital-grajewo.pl, e-mail: pzk.psychiatria@szpital-grajewo.pl.

- Centrum udziela świadczeń opieki zdrowotnej w warunkach stacjonarnych (psychiatrycznych oraz w miejscu udzielania pomocy doraźnej), dziennych psychiatrycznych oraz ambulatoryjnych (psychiatrycznych i leczenia środowiskowego),
- świadczenia opieki zdrowotnej udzielane przez Centrum w warunkach stacjonarnych psychiatrycznych, obejmują:
  - świadczenia terapeutyczne,
  - programy terapeutyczne,
  - niezbędne badania diagnostyczne,
  - konsultacje specjalistyczne,
  - leki i wyroby medyczne, w tym wyroby medyczne będące przedmiotami ortopedycznymi,
  - zakwaterowanie (oddział psychiatryczny liczy 30 łóżek) oraz wyżywienie,
  - działania edukacyjno-konsultacyjne dla rodzin;
- świadczenia opieki zdrowotnej udzielane przez Centrum w warunkach dziennych psychiatrycznych obejmują:
  - świadczenia terapeutyczne,
  - programy terapeutyczne,
  - niezbędne badania diagnostyczne,
  - leki,
  - wyżywienie (jeden posiłek w dniu udzielania świadczeń opieki zdrowotnej),
  - działania edukacyjno-konsultacyjne dla rodzin;
- świadczenia opieki zdrowotnej udzielane przez Centrum w warunkach ambulatoryjnych obejmują:
  - świadczenia terapeutyczne,
  - niezbędne badania diagnostyczne,

- leki niezbędne w stanach nagłych,
- działania edukacyjno-konsultacyjne dla rodzin,
- działania punktu zgłoszeniowo-koordynacyjnego – Punkt Konsultacyjno-Zgłoszeniowy.
- Centrum – w ramach udzielania świadczeń opieki zdrowotnej w warunkach stacjonarnych psychiatrycznych – zapewnia całodobowe udzielania świadczeń opieki zdrowotnej przez lekarza we wszystkie dni tygodnia,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego:
  - Poradnia mieszcząca się w Szpitalu Ogólnym w Grajewie udziela świadczeń opieki zdrowotnej od poniedziałku do piątku, poza dniami wolnymi od pracy, w godzinach od 8⁰⁰ do 18⁰⁰,
- Punkt Konsultacyjno-Zgłoszeniowy udziela świadczeń opieki zdrowotnej od poniedziałku do piątku, poza dniami wolnymi od pracy, w godzinach od 8⁰⁰ do 18⁰⁰,
- zadaniem Punktu Konsultacyjno-Zgłoszeniowego jest:
  - udzielenie informacji o zakresie działania Centrum Zdrowia Psychicznego i możliwości uzyskania świadczeń opieki zdrowotnej,
  - przeprowadzenie wstępnej oceny potrzeb zdrowotnych osób zgłaszających się do Punktu, uzgodnienie wstępnego planu postępowania oraz udzielenie możliwego wsparcia w zakresie zdefiniowanych potrzeb,
  - uzgodnienie terminu przyjęcia i wskazanie miejsca uzyskania niezbędnego świadczenia psychiatrycznego w przypadkach pilnych, nie później niż 72 godziny od zgłoszenia,
  - w przypadkach tego wymagających, wskazanie miejsca uzyskania niezbędnego świadczenia z zakresu pomocy społecznej,
  - udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej,
- Personel Centrum stanowią: lekarze psychiatry, psychologowie, terapeuta zajęciowy, pracownik socjalny, pielęgniarki i sanitariusze,
- Centrum świadczy usługi w ramach podpisanego kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia.

2. Poradnia Psychologiczna dla Dzieci i Młodzieży z siedzibą w Szpitalu Ogólnym im dr. Witolda Gineła w Grajewie w Grajewie, ul. Konstytucji 3 Maja 34, 19-200 Grajewo, tel. do rejestracji 86 2119117, 86 2119113, 86 2723131.

- udziela świadczeń ambulatoryjnych, środowiskowych oraz w formie teleporad,
- świadczenia opieki zdrowotnej udzielane w warunkach ambulatoryjnych obejmują:
  - porady psychologiczne,
  - porady psychologiczne diagnostyczne,
  - sesje psychoterapii indywidualnej,
  - sesje psychoterapii rodzinnej,
  - sesje psychoterapii grupowej,
  - sesje wsparcia psychospołecznego,
  - wizyty środowiskowe,
- pracuje od poniedziałku do piątku, poza dniami wolnymi od pracy,
- personel stanowią: psychologowie, psychoterapeuci oraz terapeuci środowiskowi,
- świadczy usługi w ramach podpisanego kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia.

II. DOSTĘPNE FORMY POMOCY SPOŁECZNEJ.

1. Ośrodki Pomocy Społecznej

- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie, ul. Strażacka 6, 19-200 Grajewo, tel. 86 2730860, fax 86 2730861, www.mops.grajewo.pl, e-mail: mops@mops.grajewo.pl, godz. pracy: poniedziałek – piątek 7:30-15:30,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Grajewie, ul. Komunalna 6, 19-200 Grajewo, tel. 86 2722260, www.gopsgrajewo.naszops.pl, e-mail: gops@uggrajewo.pl, godz. pracy: poniedziałek – piątek 7:00-15:00,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radziłowie, Pl. 500-lecia 15, 19-213 Radziłów, tel. 86 2736872, fax 86 2737111 www.radzilow.pl, e-mail: gops@gminaradzilow.pl, godz. pracy: poniedziałek – piątek 7:30-15:45,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Rajgrodzie, ul. Warszawska 9, 19-206 Rajgród, tel. 86 2721845, fax 86 2721830, www.opsrajgrad.cba.pl, e-mail: ops@um.rajgrad.wrotapodlasia.pl, godz. pracy: poniedziałek – piątek 7:00-15:00,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczuczynie, Pl. 1000-lecia 23, 19-230 Szczuczyn, tel. 86 2735081, fax 86 2735080, www.um.szczuczyn.pl, e-mail: ops@szczuczyn.pl, godz. pracy: poniedziałek – wtorek, czwartek - piątek 7:30-15:30, środa 9:00-17:00,
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąsoszu, Pl. Rzędziana 8, 19-222 Wąsosz, tel. 86 2731001 wewn. 24, 25, fax 86 2731001, e-mail: ops@gminawasosz.pl, godz. pracy: poniedziałek – piątek 7:30-15:30,
- są jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej w gminach,
- jednym z zadań ośrodków jest organizacja na obszarze swojego działania – w porozumieniu z zakładami psychiatrycznej opieki zdrowotnej – oparcia społecznego dla osób, które z powodu choroby psychicznej lub upośledzenia umysłowego mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, w zakresie edukacji, zatrudnienia oraz w sprawach bytowych. Do zadań tych ośrodków należy więc m. in. podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego, aktywnego życia, organizowanie w środowisku społecznym pomocy ze strony rodziny, innych osób, grup, organizacji społecznych i instytucji, udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej oraz innych świadczeń na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.).

2. Środowiskowy Dom Samopomocy w Grajewie „Pomocna dłoń”, ul. Konstytucji 3 Maja 2B, 19-200 Grajewo, tel. 86 211 90 21 – księgowość, 86 211 90 22 – kierownik, 86 211 90 23 – pokój socjalny, 86 211 90 24 – fax, e-mail: sds.grajewo@gmail.com, www.sds.grajewo.pl, fanpage na Facebooku: Środowiskowy Dom Samopomocy w Grajewie „Pomocna dłoń”, godz. pracy: poniedziałek – piątek 7:00-15:00.

- funkcjonuje jako samodzielna jednostka budżetowa, nad której bieżącą działalnością nadzór sprawuje Burmistrz Miasta Grajewo,
- jest placówką dziennego pobytu, przeznaczony jest dla osób dorosłych: typ A dla osób przewlekle psychicznie chorych, typ B dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, typ C dla osób wykazujących inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych,
- posiada 38 miejsc,

- świadczone usługi obejmują różne formy terapii indywidualnej i grupowej prowadzone z uwzględnieniem potrzeb i możliwości uczestników, w tym:
  - trening funkcjonowania w życiu codziennym:
    - dbałość o wygląd zewnętrzny,
    - nauka higieny,
    - trening kulinarny,
    - umiejętności praktyczne,
    - gospodarowanie własnymi środkami finansowymi – trening budżetowy,
  - trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów,
  - trening umiejętności spędzania wolnego czasu,
  - trening plastyczny,
  - muzykoterapia grupowa i indywidualne,
  - terapia ruchowa,
  - terapia komputerowa,
  - poradnictwo pielęgniarskie,
  - poradnictwo psychologiczne,
  - współpraca z rodziną/opiekunem,
  - pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,
  - pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych,
- każdy uczestnik zapewniony ma ciepły posiłek, który przygotowany jest w ramach terapii kulinarnej pod nadzorem kucharza terapeuty. Poza tym w miarę potrzeb domownicy mogą korzystać z pralki, suszarki i żelazka na własne potrzeby,
- podstawową formą działalności jest przede wszystkim zminimalizowanie napotykanych trudności życia codziennego, integracja, a także współpraca z różnymi instytucjami i rodzinami podopiecznych,
- w skład kadry ŚDS w Grajewie wchodzi: kierownik, główny księgowy, psycholog, pedagog, pracownik socjalny, pomoc administracyjna, instruktorzy terapii zajęciowej, pielęgniarka.

3. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grajewie, ul. Wojska Polskiego 74c, 19-200 Grajewo, tel./fax 86 2738709, www.pcpgrajewo.pl, e-mail: pcprgrajewo@wp.pl, godz. pracy: poniedziałek – piątek 7:30-15:30.

- jest jednostką organizacyjną wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej,
- nadrzędnym celem jednostki jest realizacja zadań w sferze pomocy społecznej określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573 z późn. zm.), a także w ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123) – są to zadania własne powiatu oraz zadania z zakresu administracji rządowej zlecone powiatowi na mocy przepisów ustawowych,
- jednym z zadań Centrum jest dofinansowanie – ze środków, pochodzących z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych – rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych (w tym osób z zaburzeniami psychicznymi i upośledzonych umysłowo), w tym:
  - dofinansowanie turnusów rehabilitacyjnych,
  - dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki,
  - dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
  - dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych,

- dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej,
- wydaje decyzje o umieszczeniu w Domu Pomocy Społecznej w Grajewie.

4. Dom Pomocy Społecznej w Grajewie, ul. dr T. Nowickiego 1, 19-200 Grajewo, tel./fax 86 2722724, e-mail: dps@starostwograjewo.pl.

- przeznaczony jest dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie,
- jego działalność podstawową stanowi zapewnienie całodobowej opieki mieszkańcom oraz zaspokojenie ich potrzeb:
  - bytowych – miejsce zamieszkania, wyposażenie w niezbędne meble, sprzęt, bieliznę oraz środki higieny osobistej, utrzymanie czystości, wyżywienie,
  - opiekuńczych – zapewnienie całodobowej opieki, pomoc w podstawowych czynnościach życiowych, pielęgnacji, w załatwianiu spraw osobistych z uwzględnieniem stanu zdrowia, sprawności psychofizycznej, a także indywidualnych potrzeb i możliwości mieszkańców,
  - wspomagających – udział w terapii zajęciowej, rehabilitacji, zaspokajanie potrzeb religijnych i kulturalnych,
  - edukacyjnych – zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze przeprowadzane przez nauczycieli Zespołu Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Grajewie, na terenie Domu,
- posiada 39 miejsc,
- personel specjalistyczny Domu stanowią: pracownik socjalny, fizjoterapeuta, terapeuta zajęciowy, pielęgniarki, opiekunowie, pokojowe.

III. DOSTĘPNE FORMY AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ.

1. Powiatowy Urząd Pracy w Grajewie, ul. Strażacka 6A, 19-200 Grajewo, tel. 86 2613011, fax 86 2723605, www.grajewo.praca.gov.pl, e-mail: bigr@praca.gov.pl, godz. pracy: poniedziałek – piątek 7:30-15:30.

- prowadzi pośrednictwo pracy poprzez udzielanie pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz pracodawcom w pozyskaniu pracowników o poszukiwanych kwalifikacjach zawodowych,
- realizuje poradnictwo zawodowe, udzielając bezrobotnym i poszukującym pracy pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu i miejsca zatrudnienia, w szczególności polegające na:
  - udzielaniu informacji o zawodach, rynku pracy oraz możliwościach szkolenia i kształcenia,
  - udzielaniu porad z wykorzystaniem standaryzowanych metod ułatwiających wybór zawodu, zmianę kwalifikacji, podjęcie lub zmianę zatrudnienia, w tym badanie zainteresowań i uzdolnień zawodowych,
  - kierowaniu na specjalistyczne badania psychologiczne i lekarskie umożliwiające wydawanie opinii o przydatności zawodowej do pracy i zawodu albo kierunku szkolenia,
  - inicjowaniu, organizowaniu i prowadzeniu grupowych porad zawodowych dla bezrobotnych i poszukujących pracy;
- kieruje na szkolenia w celu zmiany lub podniesienia kwalifikacji zawodowych,
- inicjuje, organizuje i prowadzi szkolenia z zakresu umiejętności poszukiwania pracy,
- organizuje staże, roboty publiczne i prace interwencyjne,

- przyznaje bezrobotnemu i poszukującemu pracy środki na podjęcie działalności gospodarczej,
- refunduje koszty wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego lub poszukującego pracy.

2. Warsztat Terapii Zajęciowej w Grajewie, Os. Południe 61, 19-200 Grajewo, tel./fax 086 2738817 oraz filia WTZ w Szczuczynie, ul. Szczuki 1, 19-230 Szczuczyn, tel. 530 787 918; www.wtzgrajewo.pl, e-mail: marta_gutowska@poczta.fm, godz. pracy: poniedziałek – piątek 7:00-15:00.

- uczestnikami WTZ mogą być osoby niepełnosprawne posiadające aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem „uczestnictwo w terapii zajęciowej”,
- posiada 12 pracowni tematycznych (7 w Grajewie, 5 w Szczuczynie), w których odbywają się zajęcia z rehabilitacji społeczno-zawodowej dla 60-osobowej grupy uczestników warsztatu – osób niepełnosprawnych (35 podopiecznych w Grajewie, 25 podopiecznych w Szczuczynie),
- w WTZ realizowane są:
  - zajęcia w 5-osobowych grupach terapeutycznych w pracowniach: plastyczno-ceramicznych, krawiecko-dziwiarskich, informatycznych, muzyczno-rehabilitacyjnych, gospodarstwa domowego, introligatorskiej, politechnicznej,
  - indywidualne oraz grupowe zajęcia z psychologiem,
  - grupowe zajęcia warsztatowego zespołu muzyczno-wokalnego „Tacy Sami”,
  - grupowe zajęcia warsztatowego zespołu teatralnego „Niezapominajki”,
  - grupowe zajęcia warsztatowej grupy tanecznej „KAMP”,
  - grupowe zajęcia warsztatowej grupy sportowej „WTZ – start”,
  - indywidualne i grupowe pogadanki o zdrowiu oraz opieka medyczna,
- personel specjalistyczny Warsztatu stanowią: terapeuci zajęciowi, pracownik socjalny, psycholog, rehabilitanci – fizjoterapeuci.

2. Spółdzielnia Inwalidów w Szczuczynie, ul. Kilińskiego 19A, 19-230 Szczuczyn, tel. 86 2735128, fax 86 2725607, www.spins.pl, e-mail: spins.szczuczyn@wp.pl.

- od 06.08.1992 r. jest zakładem pracy chronionej (czyli obiekty i urządzenia użytkowane przez ten zakład odpowiadają przepisom i zasadom bezpieczeństwa i higieny pracy, uwzględniają potrzeby osób niepełnosprawnych w zakresie przystosowania stanowisk pracy, pomieszczeń higieniczno-sanitarnych i ciągów komunikacyjnych oraz spełniają wymagania dostępności do nich, a także są zapewnione: doraźna i specjalistyczna opieka medyczna, poradnictwo i usługi rehabilitacyjne).

IV. INNE FORMY POMOCY.

1. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Grajewie, ul. Mickiewicza 3, 19-200 Grajewo, tel./fax 86 2723587, www.ppp.grajewo.com, e-mail: pppgrajewo@wp.pl, godz. pracy: poniedziałek – piątek 8:00-16:00.

- zajmuje się:
  - udzielaniem pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka,
  - terapią zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych,

- pomocą uczniom w dokonywaniu wyboru kierunku kształcenia, zawodu i planowania kariery zawodowej,
  - pomocą rodzicom i nauczycielom w diagnozowaniu i rozwijaniu potencjalnych możliwości oraz mocnych stron uczniów,
  - wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji rodziny,
  - wspomaganie wychowawczej i edukacyjnej funkcji szkoły.
- zadania swoje realizuje poprzez diagnozę, terapię, konsultację i doradztwo, działalność psychoedukacyjną i profilaktyczną, interwencję w środowisku ucznia oraz działalność informacyjną,
  - przy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Grajewie działa zespół orzekający, który wydaje orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego dla uczniów z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, w tym o potrzebie zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim, orzeczenia o potrzebie nauczania indywidualnego dla uczniów, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły oraz opinie o wczesnym wspomaganie rozwoju.
  - personel Poradni stanowią: psycholog, pedagog, logoped, doradca zawodowy.

2. Zespół Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Grajewie, ul. Elcka 11, 19-200 Grajewo, tel./fax 86 2723115, www.zs3.grajewo.net.pl, e-mail: zssg3@wp.pl.

- świadczy usługi oświatowe na rzecz uczniów z niepełnosprawnością intelektualną, niepełnosprawnościami sprzężonymi, w tym autyzmem, z niepełnosprawnością narządów ruchu, niedosłuchem, zaburzeniami zachowania i psychicznymi oraz na rzecz rodziców uczniów i środowiska,
- realizuje projekty celowe związane z aktywizacją zawodową osób niepełnosprawnych, w tym osób z zaburzeniami psychicznymi,
- najważniejszym celem szkoły jest wykształcenie u uczniów umiejętności niezbędnych do samodzielnego i kulturalnego funkcjonowania w dynamicznie rozwijającym się świecie, w szczególności do: podejmowania wysiłku w przewyżnianiu własnej niepełnosprawności, rozwijania talentów i zainteresowań, współżycia i współpracowania z innymi ludźmi, przestrzegania prawa i norm zwyczajowych, zdobywania dalszej wiedzy i podejmowania pracy zawodowej,
- w ramach Zespołu Szkół funkcjonują: Szkoła Podstawowa Nr 3 Specjalna - z Oddziałami Przedszkolnymi Specjalnymi (przyjmowane są do nich dzieci w wieku od 2 lat i 6 miesięcy), Branżowa Szkoła I stopnia Specjalna, Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy,
- od 2017 roku Szkoła Podstawowa Nr 3 Specjalna w Grajewie realizuje zadania wiodącego ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego na obszarze powiatu grajewskiego, do którego zadań należy:
  - udzielanie rodzicom specjalistycznej informacji dotyczącej problemów rozwojowych dziecka,
  - wskazywanie właściwych dla dziecka i jego rodziny form kompleksowej, specjalistycznej pomocy, w szczególności rehabilitacyjnej, terapeutycznej, fizjoterapeutycznej, psychologicznej, pedagogicznej i logopedycznej,
  - organizowanie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, w wymiarze do 5 godzin tygodniowo dla danego dziecka, oraz – w zależności od potrzeb dziecka – dodatkowych usług terapeutów, fizjoterapeutów, psychologów, pedagogów, logopedów i innych specjalistów,

- koordynowanie korzystania z usług specjalistów dostępnych na obszarze powiatu grajewskiego, w tym: zbieranie i upowszechnianie informacji o usługach i świadczących je specjalistach, prowadzenie akcji informacyjnych, monitorowanie działań związanych z udzielaniem pomocy dzieciom i ich rodzinom;
- szkoła prowadzi również zajęcia w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka, przeznaczone dla dzieci niepełnosprawnych lub zagrożonych niepełnosprawnością; warunkiem uczestnictwa dziecka w zajęciach jest uzyskanie skierowania do zespołu wczesnego wspomaganie rozwoju (wydawane przez starostę) na podstawie opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju, wydanej przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną,
- szkoła zatrudnia kadrę pedagogiczną wyspecjalizowaną w zakresie:
  - pedagogiki specjalnej,
  - psychologii,
  - pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej,
  - profilaktyki społecznej i resocjalizacji,
  - wczesnego wspomaganie oraz edukacji i terapii dzieci i młodzieży z zaburzeniami rozwoju,
  - oligofrenopedagogiki,
  - logopedii i neurologopedii,
  - rewalidacji,
  - gimnastyki korekcyjnej,
  - surdopedagogiki,
  - terapii pedagogicznej,
  - terapii zajęciowej,
  - integracji sensorycznej,
  - rehabilitacji ruchowej,
  - terapii metodą Tomatisa oraz metodą EEG Biofeedback,oraz nauczycieli posiadających kwalifikacje do nauczania przedmiotów, ujętych w ramowych planach nauczania poszczególnych typów szkół,
- nauczyciele zatrudnieni w Zespole Szkół Specjalnych w Grajewie prowadzą zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze dla dzieci i młodzieży z głębokim stopniem niepełnosprawności intelektualnej – od 3. do 25. roku życia – zarówno dla uczniów szkoły, jak i dla mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Grajewie, a także indywidualnie w domu ucznia,
- od 1 września 2019 r. szkoła realizuje kolejne edycje Pilotażowego programu „Rehabilitacja 25 plus”, dofinansowanego ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych:
  - program ten skierowany jest do osób niepełnosprawnych, uzależnionych od opieki innych osób i przez to wykazujących codzienną bierność oraz wykluczenie społeczne,
  - celem przedmiotowego zadania jest świadczenie indywidualnego i/lub grupowego wsparcia wobec beneficjentów programu, które obejmuje: całodzienne usługi opiekuńcze, aktywizację fizyczną, intelektualną i społeczną, a także zawodową,
  - beneficjentami programu są niezatrudnione osoby niepełnosprawne będące absolwentami szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy bądź osoby, które wypełniły w oznaczonym okresie realizację obowiązku nauki w szkolnictwie specjalnym,
  - w ramach realizowanego programu zapewnia się jego uczestnikom następujące benefity:

- pomoc psychologiczno-pedagogiczną, poradnictwo zawodowe, wsparcie w rozwiązywaniu trudnych sytuacji życiowych oraz bieżących spraw życia codziennego (wsparcie indywidualne lub/i grupowe),
  - możliwość udziału w zajęciach indywidualnych lub grupowych, doskonalących umiejętności samoobsługowe, higieniczne, porządkowe oraz rozwijających samodzielność, zdolności poznawcze i umiejętności społeczne,
  - możliwość udziału w grupowych zajęciach prowadzonych w charakterze zajęć politechnicznych (ślusarstwo, stolarstwo, introligatorstwo, garncarstwo), gospodarstwa domowego (zajęcia krawieckie, kulinarne, porządkowe), modelarstwa, żeglarstwa,
  - możliwość udziału w zajęciach rekreacyjnych, kulturalnych, sportowych i artystycznych,
  - możliwość udziału w zajęciach indywidualnych i grupowych umożliwiających nabycie umiejętności kluczowych niezbędnych na rynku pracy,
  - możliwość udziału w indywidualnych zajęciach rewalidacyjnych, korekcyjnych, usprawniających, terapeutycznych i rehabilitacyjnych w zależności od potrzeb oraz dyspozycji intelektualnej i fizycznej zainteresowanego beneficjenta,
  - pomoc w samoobsłudze i utrzymaniu higieny osobistej,
  - transport dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych z miejsca zamieszkania do miejsca realizacji programu i z powrotem do domu
- w łącznym wymiarze czasu wsparcia nie mniejszym niż sto godzin miesięcznie.
- w zakresie realizacji całego przedsięwzięcia sukcesywnie realizowane są wszystkie zaplanowane cele programowe z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb i możliwości uczestników programu. Szczególną formą programowego wsparcia są indywidualne zajęcia usamodzielniające prowadzone w różnych publicznych miejscach Grajewa, np.: w urzędach, instytucjach, sklepach, punktach usługowych, dworcach oraz w ośrodkach kultury, nauki, zdrowia i rehabilitacji. Uzupełnieniem jej są zajęcia uspołeczniające prowadzone w terenie, których celem jest poznanie miasta, układu jego ulic, osiedli, placów i parków oraz położenia ważniejszych obiektów i punktów orientacyjnych, a także nabycie umiejętności bezpiecznego poruszania się po mieście, zdobywania potrzebnych informacji oraz korzystania z różnych dóbr kultury.

3. Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Grajewie, ul. Fabryczna 4, 19-200 Grajewo, tel./fax 86 2610407, www.starostwograjewo.pl, zakładka: Wydziały → Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, e-mail: on@starostwograjewo.pl, godz. pracy: poniedziałek – piątek 8:00-16:00.

- stanowi komórkę organizacyjną Starostwa Powiatowego w Grajewie,
- wydaje legitymacje osoby niepełnosprawnej,
- wydaje karty parkingowe dla osób niepełnosprawnych i placówek, zajmujących się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób niepełnosprawnych,
- wydaje orzeczenia o niepełnosprawności dla osób w wieku do 16 lat, orzeczenia o stopniu niepełnosprawności dla osób w wieku powyżej 16 lat oraz orzeczenia o wskazaniach do ulg i uprawnień,
- orzeczenie – poza ustaleniem niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności – zawiera wskazania dotyczące:
  - odpowiedniego zatrudnienia,
  - szkolenia, w tym specjalistycznego,
  - zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej,
  - uczestnictwa w terapii zajęciowej,

- konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne, ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
  - korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki,
  - konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,
  - konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji,
  - spełniania przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8 ust. 3a pkt 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 988 z późn. zm.),
  - stwierdzenia prawa osoby niepełnosprawnej do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju,
- posiadane orzeczenie służy do celów pozarentowych i pozwala korzystać z pewnych uprawnień, pomocy i ulg, np.:
- ulg podatkowych, komunikacyjnych, zwolnień z opłat radiowo-telewizyjnych – na podstawie odrębnych przepisów,
  - pomocy społecznej, uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego,
  - dofinansowania turnusów rehabilitacyjnych,
  - dofinansowania sprzętu ortopedycznego oraz środków pomocniczych,
  - przywilejów pracowniczych (np. dodatkowy urlop, krótszy czas pracy),
  - uzyskania karty parkingowej,
  - ulgowej opłaty za wydanie paszportu (50% opłaty podstawowej),
  - zniżki na bilety wstępu do kina, teatru, muzeum, na basen.

4. Stowarzyszenie „Szkoła Naszą Szansą” przy Zespole Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Grajewie, ul. Elcka 11, 19-200 Grajewo, tel./fax 86 2723115, e-mail: szkolanaszszansa@gmail.com, www.facebook.com/szkolanaszszansa/.

- działa na terenie miasta Grajewo od 13.02.2001 r.,
- podstawowym celem działalności jest włączenie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej do uczestnictwa w życiu publicznym, społecznym, zawodowym, kulturalnym i artystycznym odpowiednio do ich zainteresowań i potrzeb,
- cele szczegółowe:
- integracja z ogółem społeczeństwa,
  - zdobywanie funduszy na rzecz rozbudowy Zespołu Szkół Specjalnych im. Jana Pawła II w Grajewie i jego rozwoju,
  - znoszenie barier utrudniających dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej aktywne, godne uczestnictwo w życiu społecznym oraz korzystanie z pełni praw obywatelskich,
  - organizowanie zajęć rehabilitacyjnych, terapeutycznych i rekreacyjnych,
- skupia się na organizowaniu i wspieraniu imprez, konkursów, festiwali i zawodów dla dzieci i młodzieży, mających na celu wspieranie i rozwój osób niepełnosprawnych, a także ich integrację ze sprawnymi rówieśnikami.

5. Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Grajewie (SWISON), Os. Centrum 38A, 19-200 Grajewo, tel./fax 86 2738542, www.wtzgrajewo.pl, zakładka SWISON, e-mail: azswison@gmail.com.

- zajmuje się działalnością wobec osób niepełnosprawnych, w tym osób z zaburzeniami psychicznymi,
- główna działalność skupia się wokół poradnictwa i terapii,
- w ramach SWISON działa Ośrodek Wsparcia Społecznego, realizujący poradnictwo i informację dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin, Punkt Informacji o Prawach i Obowiązках Obywateli, a także Warsztat Terapii Zajęciowej w Grajewie.

6. Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych „Nadzieja” w Rajgrodzie, Tama 9/1, 19-206 Rajgród, siedziba: przy ul. Szkolnej 24 w Rajgrodzie (w Zespole Szkolno-Przedszkolnym), tel. 603 154 038, e-mail: nadzieja.rajgrad@gmail.com.

- zajmuje się działalnością na rzecz integracji społecznej oraz zawodowej osób z niepełnosprawnością oraz niesieniem pomocy osobom niepełnosprawnym i ich rodzinom,
- reprezentuje interesy osób niepełnosprawnych i ich rodzin (opiekunów) bez względu na rodzaj niepełnosprawności,
- bierze udział w konkursach na szczeblach: gminnym, wojewódzkim i krajowym w celu zapewnienia podopiecznym coraz lepszych warunków i zajęć.

Opracował: Wydział Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego w Grajewie, ul. Strażacka 6B, 19-200 Grajewo, tel. 86 2738464, www.starostwograjewo.pl, e-mail: ws@starostwograjewo.pl, godz. pracy: poniedziałek – piątek 7.30.-15.30.